

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS MATOS • MAAMAR 6

החלצו מאתכם וגו'

« Armez-vous parmi vous »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/matos/6/

1 החלצו מאתכם וגוי. וצ"ל דה"ל [דהוה ליה למימר] יחלצו כי החלצו משמע כולכם וכיון שנאמר מאתכם דהיינו מקצתם אלף למטה א"כ ה"ל [הוה ליה למימר] יחלצו.

« Armez-vous parmi vous » (he'haltzou meitkhem), etc. Il faut comprendre cela, car le verset aurait dû dire ye'haltzou (« que des hommes s'arment ») : he'haltzou (« armez-vous ») semble s'adresser à vous tous. Or, puisqu'il est dit « parmi vous », c'est-à-dire certains d'entre vous — « mille par tribu » —, le verset aurait dû dire ye'haltzou.

גם מהו ענין נקמת הוי' במדין. גם מהו לכל מטות וה"ל [והוה ליה למימר] מכל מטות. אך הנה בחינת מדין הוא ממש נגד בחי' שם הוי'

De plus, que signifie « la vengeance de Havaya contre Midian » ? Et que signifie « pour toutes les tribus » (lekol matot) ? Il aurait fallu dire « de toutes les tribus » (mikol matot). Or, le niveau de Midian s'oppose directement au niveau du Nom Havaya ;

ולכן קודם מתן תורה היה צ"ל הכנעת קליפת מדין ע"י יתרו כהן מדין שאמר עתה ידעתי כו' (כמ"ש בזהר ר"פ יתרו ס"ז ב').

et c'est pourquoi, avant le don de la Torah, il fallait soumettre la kelipa (l'écorce) de Midian par l'intermédiaire de Yitro, prêtre de Midian, qui dit : « Maintenant, je sais », etc. (comme il est écrit dans le Zohar, au début de la paracha Yitro, 67b).

והענין ע"ד משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] דבשעת מתן תורה נתקבצו כל האומות כו' עד שפתחו כולם ואמרו ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שהעוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה.

Le sujet s'éclaire à la lumière de ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont enseigné : au moment du don de la Torah, toutes les nations se rassemblèrent, etc., jusqu'à ce qu'elles ouvrent toutes [la bouche] et disent : « Havaya donnera la force à Son peuple ; Havaya bénira Son peuple par la paix. » Et, comme l'ont enseigné nos Sages, de mémoire bénie : celui qui s'adonne à la Torah établit la paix dans le palais d'en haut et dans le palais d'en bas.

2 ולהבין ב' שלומות הללו צ"ל דהנה בחורבן בהמ"ק [בית המקדש] ראשון אמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] ויתר הקב"ה על עבודת כוכבים וג"ע [וגילוי עריות] וש"ד [ושפיכות דמים] ולא ויתר על ביטול תורה וחורבן בית שני היה רק בשביל עון שנאת חנם לכד.

Pour comprendre ces deux [sortes de] paix, il faut dire ce qui suit : au sujet de la destruction du Premier Temple, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit que le Saint béni soit-Il passa sur l'idolâtrie, les unions interdites et l'effusion de sang, mais ne passa pas sur la négligence de l'étude de la Torah ; et la destruction du Second Temple ne fut due qu'au seul péché de la haine gratuite.

3 וא"כ למה עכשיו אריכות הגלות שבית המקדש חרב יותר מ"ז מאות שנה. וגלות בבל שהיה מפני עבירות חמורות הנ"ל אעפ"כ [אף על פי כן] היה רק שבעים שנה.

Si tel est le cas, pourquoi l'exil actuel est-il si long, au point que le Saint Temple est détruit depuis plus de mille sept cents ans, alors que l'exil de Babylonie, qui fut provoqué par les graves péchés mentionnés plus haut, ne dura pourtant que soixante-dix ans ?

אך הענין הוא כי הנה בשבעה אומות שהיו בארץ בעת שבאו אבותינו לארץ הכנעני והחתי כו' נאמר והיה אשר תותירו מהם כו' כי הם היו שבע מדות הרעות

Mais voici l'explication : au sujet des sept nations qui se trouvaient dans le pays lorsque nos pères entrèrent dans le pays — le Cananéen, le Hittite, etc. — il est dit : « Et il arrivera que ceux d'entre eux que vous laisserez subsister... », etc., car elles correspondaient aux sept attributs émotionnels (midot) mauvais.

לכן כשחטאו ישראל אז בבית ראשון ונתגברו בהם השבע מדות הרעות אלו מפני שהשאירו מהם וכמ"ש

C'est pourquoi, lorsque les enfants d'Israël péchèrent alors, [à l'époque du] Premier Temple, et que ces sept attributs mauvais prirent le dessus en eux parce qu'ils en avaient laissé subsister [certains], comme il est écrit

(בשופטים ס"א וס"ב ב') ואתם לא תכרתו ברית כו' ולא שמעתם בקולי כו' ומחמתם נכשלו בעבירות חמורות הנ"ל.

(dans le livre des Juges, chapitres 1 et 2) : « Vous ne concluez pas d'alliance... », etc., « mais vous n'avez pas écouté Ma voix », etc. ; à cause d'elles, ils trébuchèrent dans les graves péchés mentionnés plus haut.

ע"כ היה הגלות בבל שבעים שנה שע"ז נתקנו שבע מדות הנ"ל לכל מדה עשר שנה כי כל אחד כלולה מעשר.

C'est pourquoi l'exil de Babylonie dura soixante-dix ans : il permit de rectifier les sept attributs mentionnés plus haut, à raison de dix ans pour chaque attribut, puisque chacun est composé de dix aspects.

אך בבית שני לא היה החטא במדות הרעות עצמן כ"א בשנאת חנם והיא קליפת מדין שאינה נחשבת משבעה עממין הנ"ל ואינו רע גמור כמו תאות רעות כו' ניאוף.

Dans le Second Temple, cependant, le péché ne concernait pas les attributs mauvais eux-mêmes, mais la haine gratuite ; celle-ci est la kelipa de Midian, qui ne compte pas parmi les sept nations mentionnées plus haut et n'est pas un mal absolu comme les mauvais désirs, etc., [tels que] l'adultère.

כ"א שנאת חנם שזהו לשון מדין ריב ומדון ומדה זו אע"פ [אף על פי] שאינה רע גמור אך הוא מקור התהוות הרע והוא ג"כ הפך הקדושה האלקית (ועיי' [ועיין] בזהר ויקרא ד"ו ע"ב)

Il s'agissait plutôt de la haine gratuite, car tel est le sens du nom Midian : querelle et discorde (madon). Et ce trait, bien qu'il ne soit pas un mal absolu, est néanmoins la source d'où le mal vient à se former ; il est aussi l'opposé de la sainteté divine (voir le Zohar, Vayikra, 16b),

שהיא דוקא בחינת אחדות והתכללות שהוא יסוד כל התורה כמ"ש הלל הזקן דעלך סני כו' ואידך פירושא הוא

laquelle est précisément la qualité d'unité et d'inclusion réciproque, fondement de toute la Torah, comme l'a dit Hillel l'Ancien : « Ce qui t'est odieux... », etc. ; « le reste en est l'explication ».

והיינו משום דכך הוא למעלה הוי' אחד בחי' אחדות והתכללות איהו וגרמוהי חד כו' הוא היודע והוא הדעה כי פ"י אחד אין פירוש מהו"ע [מהותו ועצמותו] ית' דהוא נקרא יחיד

Et cela s'explique par le fait qu'il en est ainsi en haut : « Havaya est Un » — la qualité d'unité et d'inclusion mutuelle, « Lui et Ses réceptacles » (ihou vegarmohi) ne font qu'un, etc., « Il est le Connaissant et Il est la Connaissance ». Car le sens de « Un » n'est pas Son être et Son essence, béni soit-Il, qui est appelé « Unique » (Yahid) ;

אך פיי אחד היינו אחד בז' רקיעים והארץ ולמעלה הוא בחינות ז' מדות שכולם בטלים ומתכללים באחד וע"כ בחי' מדין ונרגן מפריד הוא המנגד לשם הוי'

mais le sens de « Un » est : Un dans les sept cieux et sur la terre, qui correspondent en haut aux sept attributs émotionnels (midot), tous annulés et inclus dans l'Un. C'est pourquoi le niveau de Midian et « celui qui murmure sépare » s'opposent au Nom Havaya,

שהוא אחד שגם כל המדות וההפכיים כולם מתאחדין ובטלים באור הוי' כו' וע"כ גלות זה שהוא תיקון ובירור בחי' שנאת חנם משתהה זמן רב יותר.

qui est Un, en ce sens que même tous les attributs et leurs opposés s'unissent et sont annulés dans la lumière de Havaya, etc. C'est pourquoi cet exil, qui a pour fonction de rectifier et d'affiner l'aspect de la haine gratuite, dure beaucoup plus longtemps.

4 וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ראשונים שנתגלה עוונם נתגלה קצם כו' פיי נתגלה ע וונם שהיה רע גמור ע"כ עשו תשובה ע"ז מיד.

Et c'est ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Pour les premiers, dont la faute fut dévoilée, la fin fut dévoilée », etc. C'est-à-dire que leur faute fut dévoilée, car elle était un mal absolu ; c'est pourquoi ils en firent aussitôt techouva.

משא"כ אחרונים שלא נתגלה עוונם דהיינו ענין שנאת חנם שכל אחד מטעה א"ע [את עצמו] שאין זה עון גמור ע"כ לא נתגלה קצם מפני שאין מתחרטין כ"כ [כל כך] מזה

En revanche, pour les derniers, dont la faute ne fut pas dévoilée — c'est-à-dire la haine gratuite, à propos de laquelle chacun se fait croire qu'elle n'est pas une faute absolue —, leur fin ne fut pas dévoilée, car les gens ne s'en repentent pas autant.

(וכמ"ש כה"ג [כהאי גוונא] ברבינו יונה רפ"ק [ריש פרק קמא] דברכות שלכך האשם שתי סלעים וחטאת בת דנקא דכיון שהאשם בא על ספק חטא אינו מתחרט כ"כ [כל כך] כו' ע"ש), או

(Comme l'écrit Rabbi Yona dans le même esprit, au début du premier chapitre de Berakhot : c'est pourquoi le sacrifice de culpabilité vaut deux sélaïm, tandis que le sacrifice expiatoire vaut un dan-ka ; en effet, puisque le sacrifice de culpabilité est offert pour une faute douteuse, on ne la regrette pas autant, etc. ; voir là-bas.) Ou bien

כמו עד"מ לברר הפסולת הדק צריך שהות יותר מן הפסולת הגס שהוא ניכר לכל שהוא פסולת.

comme, à titre d'analogie, trier les déchets fins demande plus de temps que les déchets grossiers, que tous reconnaissent comme tels.

וכן בדינים בגמרא א"צ [אין צריך / אינו צריך] עיון שהעורב אסור והיונה מותרת, אבל לברר דינים המסופקים שאין איסורין ניכר צריך טורח וזמן רב יותר בפלפול ועיון שאח"כ מכירין

De même, pour les lois de la Guemara, il n'est pas nécessaire d'étudier pour savoir que le corbeau est interdit et la colombe permise ; mais élucider des lois incertaines, où l'interdit n'est pas évident, exige un effort et beaucoup plus de temps dans la discussion et l'étude, après quoi l'on reconnaît

שהוא אסור וכמ"כ [וכמו כן] תיקון ובירור עון שנאת חנם לפי שאינו נחשב כ"כ [כל כך] לרע גמור בעיני האדם מפני שמדמה ששונאו בדין ע"כ צריך ע"ז זמן רב.

qu'elle est interdite. De même, la réparation et l'affinement de la faute de haine gratuite demandent beaucoup de temps, parce qu'aux yeux de la personne elle n'est pas considérée comme un mal absolu : elle s'imagine haïr l'autre à juste titre.

אך להבין קצת חומר ענין זה דשנאת חנם איך שהוא המנגד ממש לשם הוי'. והענין דשם הוי' נק' ע"ש [על שם] שמהוה מאין ליש.

Mais pour comprendre quelque peu la gravité de cette haine gratuite, et en quoi elle est véritablement l'opposé du Nom Havaya : voici l'explication. Le Nom Havaya est ainsi appelé parce qu'il fait advenir (mehaveh) l'être à partir du néant (ayin).

5 והנה ידוע הקושיא למה נק' ההתהוות מאין ליש הלא אדרבה הוא ית' היש האמיתי וכולא קמיה כלא חשיב ואין ואפס ממש.

Or, la question est bien connue : pourquoi la venue à l'existence est-elle appelée « de rien à quelque chose » ? Au contraire, Lui, béni soit-Il, est le véritable Quelque chose (Yech), et « tout, devant Lui, est considéré comme rien », véritablement rien et néant.

אך הענין הוא משום שא"ס ב"ה כשמו כן הוא אין לו תחלה כוי ולכך כשהיה צ"ל המשכת האור להתהוות הנבראים בעלי גבול א"א להיות ע"י השתלשלות עילה ועלול שא"כ היה הכל בחי' בלי גבול,

Mais voici l'explication : l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, est tel que Son nom l'indique ; Il n'a pas de commencement, etc. C'est pourquoi, lorsqu'il fallut faire jaillir la lumière pour donner naissance à des créatures limitées, cela ne pouvait se faire par un enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), de cause à effet, car alors tout aurait été illimité ;

אלא צ"ל צמצום עצום בתחלה שיהיה הגילוי רק בחינת הארה מצומצמת לבד בכדי שאז יוכל להיות בחינת הארה זו מקור ושרש להתהוות עולמות בעלי גבול ושלא יתבטלו במציאות

il fallait plutôt, au début, un tsimtsoum (contraction) immense, afin que la révélation ne soit qu'une illumination contractée, pour que cette illumination puisse alors être la source et la racine de la venue à l'existence de mondes limités, sans qu'ils soient annulés au point de ne plus exister.

וזהו ענין היו"ד דשם הוי"ו שהוא בחינת צמצום ישת חשך סתרו רק גילוי בחינת נקודה ויצא ככרך חצו כו'

Tel est le sens du youd du Nom Havaya : il est le niveau du tsimtsoum : « Il fit des ténèbres Sa retraite », seule la révélation d'un point, « et Sa flèche jaillit comme l'éclair », etc.

ואחר היו"ד נמשך בחי' ה' שיש בו אורך ורוחב והוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית שכ"ז [שכל זה] נמשך אחר בחי' היו"ד.

Après le youd se prolonge le niveau du hé, qui a une longueur et une largeur ; c'est le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) et de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), vers le haut sans fin et vers le bas sans limite. Tout cela se prolonge après le niveau du youd.

6 ולכן נקרא הבריאה יש מאין שמקור התהוות היש הוא ע"י בחי' מה שהוא אין וכלא חשיב לגבי מהותו ועצמותו שלמעלה מבחי' צמצום זה ועמ"ש בד"ה וירא ישראל.

C'est pourquoi la création est appelée « quelque chose à partir de rien » (yech méayin) : car la source de la venue à l'existence de ce quelque chose est ce qui est « rien » et « considéré comme rien » par rapport à Son être et à Son essence, qui sont au-dessus de ce tsimtsoum. Voir aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par « Et Israël vit ».

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] כברייתו של עולם ברישא חשוכא הוא בחינת הצמצום [הצמצום] (וע' זוהר בפ' בלק) (דקצ"א) שפי' שחור' [שחורה] אני שהוא בחי' היוד דלית ביה חיוורי והדר נהורא הוא בחי' ההתפשטות.

C'est ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Comme lors de la création du monde : d'abord l'obscurité » ; c'est le niveau du tsimtsoum (voir le Zohar, Parshas Balak) (page 191), qui explique « Je suis noire » comme désignant le niveau du youd, qui ne comporte aucune blancheur ; « puis la lumière » désigne le niveau de l'expansion.

והנה הצמצום וההתפשטות הם ב' מדות ההפכיים וצריך שיהי' [שיהיה] בחי' ממוצע שיחבר ב' ההפכיים הללו

Or, le tsimtsoum et l'expansion sont deux qualités opposées ; il faut donc un niveau intermédiaire pour unir ces deux opposés,

והיינו ע"י בחי' שלמעלה משניהם שהוא המשכה מאור א"ס ב"ה דקמיה כחשכה כאורה כי חשוכא ונהורא זהו שייך רק בבחינת ומדרגות ברייתו של עולם,

et cela se réalise par un niveau qui est au-dessus de l'un comme de l'autre, à savoir un influx provenant de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, devant qui « l'obscurité est comme la lumière » ; car l'obscurité et la lumière ne s'appliquent qu'aux niveaux et aux degrés de la création du monde,

אבל קודם שנברא העולם לא שייך בחינות אלו וע"י המשכה מבחינה זו יוכל להיות קשר וחיבור בין שני ההפכיים עד שבחי' חו"ב [חכמה ובינה] שהן בחי' יו"ד וה"א נעשו

mais avant que le monde ne soit créé, ces niveaux ne s'appliquent pas. Et grâce à un influx provenant de ce niveau, un lien et une union peuvent s'établir entre les deux opposés, de sorte que 'Hokhma (sagesse) et Bina (compréhension), qui sont le youd et le hé, deviennent

תריין ריעין דלא מתפרשין אע"פ [אף על פי] שהן בעצם ב' הפכיים ונקרא אין ויש ומ"מ ע"י המשכה מאור א"ס ב"ה שלמעלה מבי' הבחי' הם מתכללים והיו לאחדים והמשכה זו מרומות בקוצו של יו"ד

« deux compagnons qui ne se séparent jamais », bien qu'ils soient par essence deux opposés et soient appelés « rien » et « quelque chose ». Néanmoins, grâce à un influx provenant de la Lumière infinie, béni soit-Il, qui est au-dessus des deux niveaux, ils s'incluent l'un dans l'autre et ne font plus qu'un. Cet influx est évoqué par la pointe du youd,

שהוא למעלה מעלה מבחי' היו"ד ועי"ז מתפשט ומתחבר היו"ד בה"א [בית הלל אומרים] וכמבואר בפרדס שהיו"ד יש לה ג' קוצין ומקוץ התחתון נמשך הה"א ובקוץ התחתון יש בחי' קוץ העליון

qui est infiniment au-dessus du niveau du youd ; grâce à elle, le youd se déploie et s'unit au hé. Comme l'explique le Pardes, le youd possède trois pointes ; le hé se prolonge à partir de la pointe inférieure, et dans cette pointe inférieure se trouve la qualité de la pointe supérieure.

ונמצא שזה שיתפשט ויומשך היו"ד בה"א [בית הלל אומרים] נמשך ע"י קוצו של יו"ד שהוא למעלה מעלה מעצם בחי' היו"ד והוא הוא המחבר היו"ד עם הה"א

Il en ressort que le déploiement et le prolongement du youd dans le hé s'opèrent grâce à la pointe du youd, qui se situe infiniment au-dessus du niveau essentiel du youd ; c'est elle qui unit le youd au hé.

(ועמ"ש בזה באריכות ע"פ לך לך ועיין בזהר פ' ויקרא) (ד"י [די יסודות] ע"ב ודי"א ע"ב) ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] שקוץ התחתון הוא הדעת

(Et voir ce qui est écrit à ce sujet en détail sur [le verset] « Va pour toi (Lech lecha) » ; voir également le Zohar, paracha Vayikra) (pages 10b et 11b), ainsi que le Mikdash Melech à cet endroit, qui rapporte au nom de Rabbi 'Haïm Vital que la pointe inférieure est Daat (connaissance) ;

והיינו שהדעת הוא המחבר חו"ב [חכמה ובינה] ועיין בזהר הרקיע ר"פ בראשית גבי עאלת אות צ' כו' ע"ש ובזהר פ' אחרי [דע"י [דעבודה זרה] ב'] גבי

c'est-à-dire que Daat est ce qui unit 'Hokhma et Bina. Voir aussi le Zohar HaRakia, au début de la paracha Bereishit, à propos de « La lettre tsadi entra », etc. ; voir là-bas. Et dans le Zohar, paracha A'harei (page 77b), à propos de

אלא במזלא תליא חבורא דלהון כו' ובסה"מ [ובספר הדרת מלך] (סי' קט"ו) בשם הלק"ת [הלקוטי תורה (להאריז"ל)] ובפע"ח [ובפרי עץ חיים] (שער הברכות פ"ג [פרק ג']) ע"פ ושבילך במים רבים ועוד בסה"מ [בספר הדרת מלך] (ריש סי' קנ"ו).

« mais leur union dépend du mazal », etc. ; et dans Sefer Hadrass Melech (section 115), au nom du Likkutei Torah de l'Arizal ; et dans Pri Etz Chaim (Sha'ar HaBerachos, chapitre 3), à propos de [la citation du verset] « et Ton chemin est dans les grandes eaux » ; et encore dans Sefer Hadrass Melech (début de la section 156).

ועי' עוד בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך קוץ. וזהו ענין שהעוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה כי

Voir encore le Pardes, dans Erchei HaKinuyim, à l'entrée « Kotz » (pointe). Voilà le sens de l'enseignement selon lequel celui qui s'adonne à l'étude de la Torah établit la paix dans la demeure d'en haut : car

הנה בחי' הגורם להיות השפעה זו מעצמות א"ס ב"ה לחבר בחי' י"ה הוא ע"י התורה וזהו או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום לי ממש

ce qui provoque ce flux depuis l'essence de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, pour unir le youd et le hé, se réalise par la Torah. Tel est le sens de « Ou qu'il s'attache à Ma forteresse, qu'il fasse la paix pour Moi » : la paix pour Moi, littéralement,

היינו בבחי' י"ה דשם הוי' והטעם הוא משום דאורייתא מחכמה נפקת וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו וא"כ ממשיך שיהיה הקב"ה שהוא עצמות א"ס ב"ה נמשך ומתלבש בהתורה דמחכמה נפקת

c'est-à-dire au niveau du youd et du hé du Nom Havaya. La raison en est que « la Torah émane de 'Hokhma », et nos Sages, de mémoire bénie, ont enseigné : « Quiconque lit et étudie, le Saint béni soit-Il lit et étudie en face de lui. » Ainsi, il attire [cela] vers le bas, de sorte que le Saint béni soit-Il — qui est l'essence de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il — soit attiré vers le bas et revêtu dans la Torah, qui « émane de 'Hokhma ».

וזהו עוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה וגם לשמה לשם ה' יען שע"י נעשה חיבור אותיות י"ה

Tel est le sens de celui qui s'adonne à l'étude de la Torah lishma : pour elle, pour la Torah elle-même ; et aussi lishma, l'shem hé, « pour le hé », puisque c'est ainsi que s'accomplit l'union des lettres youd et hé.

ולכן נק' התורה שלום (כי ע"י נמשך בחי' ומדרגת הקוץ העליון כו' כי אורייתא מחכמה נפקת ושרשה ומקורה מבחינה שלמעלה מהחכמה כי תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן הם בחי' כתר תר"ך עמודי אור

C'est pourquoi la Torah est appelée « paix » (car c'est par elle que sont attirés le niveau et le degré de la pointe supérieure, etc. ; en effet, « la Torah émane de 'Hokhma », mais sa racine et sa source se trouvent à un niveau supérieur à 'Hokhma ; car les 613 commandements de la Torah, auxquels s'ajoutent les sept commandements des Sages, correspondent au niveau de Kéter (la Couronne), les 620 piliers de lumière ;

וכמו העמוד שמחבר הגג עם הקרקע כך עי"ז נעשה התחברות י"ה שיהי' [שיהיה] נמשך ההמשכה ומתפשטת גם למטה כו' ועמ"ש בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו גבי ובקולו תשמעו ומ"ש בד"ה ביום השמע"צ [השמיני עצרת] מענין או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי כו'):

Et de même qu'une colonne relie le toit au sol, ainsi, par cela, l'union du youd et du hé s'accomplit, de sorte que le flux est attiré vers le bas et se répand également en bas, etc. Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par « Après Havaya, votre D.ieu, vous marcherez », à propos de « et vous écouterez Sa voix », ainsi que ce qui est écrit dans le discours commençant par « Le jour de Chemini Atséret », au sujet de « Ou bien qu'il saisisse Ma force, afin qu'il fasse la paix pour Moi », etc.):

7 ב וענין השלום בפמליא של מטה הוא באותיות ו"ה שבשם. כי הנה כתיב לך ה' הגדולה והגבורה כו' שהם ששה מדות עליונות וזהו בחי' הוי"ו דשם הוי"ה

2. La question de la paix dans le foyer d'en bas concerne les lettres vav et hé du Nom. Car il est écrit : « À Toi, Havaya, la grandeur et la force », etc. ; ce sont les six attributs supérieurs, et cela correspond au niveau du vav du Nom Havaya.

והנה לעומת זה יש ג"כ ז' מדות הרעות ומקור ושרש יניקתם הוא מבחי' קו השמאל דקדושה וכמ"ש בזהר דאית ימינא ואית שמאלא לעילא בסטרא דקדושה ומקו השמאל משתלשל ונמשך יניקת החיצונים

Or, à l'opposé, il existe également sept attributs mauvais, et la source et la racine de leur nourriture se trouvent dans la ligne de gauche de la sainteté. Comme il est écrit dans le Zohar, il y a une droite et une gauche en haut, du côté de la sainteté ; et c'est de la ligne de gauche que la nourriture des forces extérieures se déploie et descend.

וכמו נהר דינור נמשך מזיעתן של חיות הרי הגיהנם נתהווה מפסולת הגבורות (ועמ"ש מענין זה בפ' חקת ע"פ זאת חקת התורה כו')

De même que le fleuve de feu (Nehar Dinour) provient de la sueur des Hayot, ainsi le Guéhinom fut créé à partir des scories des Guevourot (voir aussi ce qui est écrit à ce sujet dans la paracha 'Houkat, sur « Voici le statut de la Torah », etc.).

ולכן התיקון לזה הוא ע"י שצ"ל שמאלא אתכליל בימינא וכל התורה הוא על יסוד זה וכמ"ש בזהר ר"פ קרח שמזה היה חטא קרח שלא רצה שיהיה שמאלא אתכליל בימינא כ"ו וזהו הפך יסוד התורה

Par conséquent, la réparation consiste à ce que « la gauche soit incluse dans la droite » ; et toute la Torah repose sur ce fondement. Comme il est écrit dans le Zohar, au début de la paracha Kora'h, le péché de Kora'h vint de ce qu'il ne voulait pas que la gauche soit incluse dans la droite, etc. ; cela est à l'opposé du fondement de la Torah.

ולכן נקי התורה תורת חסד וזהו ימינך ה' נאדרי בכח ועי"ז ימינך ה' תרעץ אויב.

C'est pourquoi la Torah est appelée « une Torah de bonté ('Hessed) ». Et c'est le sens de : « Ta droite, Havaya, est glorieuse par sa puissance » ; et par cela, « Ta droite, Havaya, brise l'ennemi ».

8 ועד"ז גם כל עונשי התורה עם היותן בח"י גבורות מ"מ הן כלולות בחסדים שהעונש הוא שע"י נעשה תיקון לנפש החוטא וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל חייבי כריתות שלקו נפטרו ידי כריתתן כ"ו.

De même, toutes les punitions de la Torah, bien qu'elles relèvent des Guevourots, sont néanmoins incluses dans les 'Hassadim (bontés) : la punition a pour effet de réparer l'âme du pécheur. Comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « Tous ceux qui sont passibles de karèt (retranchement) et qui ont reçu la flagellation sont acquittés de leur peine de karèt », etc.

וכן אפי' [אפילו] עונש מיתת ב"ד [בית דין] ארז"ל [אמר רבותינו זכרונם לברכה] גבי עכן יעכרך ה' היום הזה היום הזה אתה עכור ואי אתה עכור לעוה"ב [לעולם הבא] נמצא העונש זהו לתקן נפשו.

De même, même au sujet de la peine de mort prononcée par le tribunal, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit à propos d'Akhane : « Havaya te troublera en ce jour » ; en ce jour, tu es troublé, mais tu ne le seras pas dans le Monde futur. Il s'ensuit que la punition vise à réparer son âme.

משא"כ החטא עצמו הוא מר ממות וכמ"ש את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. נמצא הרע גרוע מן המות (ועמ"ש מזה סדי"ה ויקח קרח).

Le péché lui-même, en revanche, est plus amer que la mort, comme il est écrit : « la vie et le bien, la mort et le mal ». Il s'ensuit que le mal est pire que la mort (voir aussi ce qui est écrit à ce sujet à la fin du discours commençant par « Et Kora'h prit »).

נמצא בתורה בחי' שמאלא אתכלל בימינא משא"כ העונש שהיה קודם מתן תורה היה מבחי' גבורות ממש

Ainsi, dans la Torah, il y a [la qualité de] la gauche incluse dans la droite. En revanche, la punition qui existait avant le Don de la Torah provenait véritablement des Guevourots,

כמו גבי דור המבול ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] דור המבול אין להם חלק לעוה"ב [לעולם הבא] וכו' וכן בדור הפלגה

comme dans le cas de la génération du Déluge : nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « La génération du Déluge n'a pas de part au Monde futur », etc. ; il en fut de même pour la génération de la Dispersion.

ונמצא העונש לא היה בשביל תיקון נפשו של החוטא וזהו גבורות גמורות (ואעפ"כ [ואף על פי כן] תכליתן חסד לטובת העולם בכלל ועי' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ שופטים)

Il s'ensuit que la punition n'avait pas pour but de réparer l'âme du pécheur ; il s'agissait donc de Guevourots absolues (et pourtant, leur dessein est la bonté, pour le bien du monde en général ; voir le Ramaz au début de la paracha de Choftim).

ובחי' זו שיהיה שמאלא אתכלל בימינא נקרא שלום בפמליא של מטה והוא ענין המתקת הגבורות בחסדים.

Ce niveau où la gauche est incluse dans la droite est appelé la paix dans le monde d'en bas ; il correspond à l'adoucissement des Guevourots par les 'Hassadim.

וזהו ג"כ ע"י התורה כי הנה בתורה נאמר מימינו אש דת אש שחורה ע"ג [על גבי] אש לבנה וזהו אנכי ולא יהיה לך שהן מקור בחי' חסד וגבורה.

Cela aussi s'accomplit par la Torah, car il est dit de la Torah : « De Sa droite, une loi de feu » ; un feu noir sur un feu blanc. Cela correspond à « Je suis » et « Tu n'auras pas », qui sont la source des niveaux de 'Hessed (bonté) et de Guevoura (retenue).

9 וכך גם כל דקדוקי התורה הן בחי' גבורות וצמצוצים שבכך וכך דוקא יוכשר כו' ואם לאו פסול וגבורות אלו הם תכלית החסד שעיי"ז יהי' [יהיה] גילוי אלקות.

De même, tous les détails minutieux de la Torah relèvent des Guevourots et des contractions : seule une manière précise d'agir rend la chose valide, etc., et sinon elle est invalide. Ces Guevourots sont pourtant la bonté à son degré ultime, car c'est par elles que se révèle la divinité.

וזהו מימינו אש כוי והיינו ג"כ ע"י אור ההמשכה שלמעלה מהשתלשלות משם נמשך להיות התכללות חו"ג [חסד וגבורה] אע"פ [אף על פי] שהן מצד עצמם ב' הפכיים ולהיות שמאלא אתכליל בימינא ורב חסד נוטה כלפי חסד

C'est là le sens de « De Sa droite, un feu », etc. Cela aussi se fait par la lumière de l'émanation qui est au-dessus de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) : c'est de là que vient l'inclusion mutuelle de 'Hessed et de Guevoura, bien qu'ils soient en eux-mêmes deux opposés, ainsi que l'inclusion de la gauche dans la droite ; et « abondant en bonté » incline du côté de la bonté ;

וזהו שלום יעשה לי ממש להיות התכללות המדות איהו וגרמוהי חד שמתייחדין ביחוד גמור ואמיתי עד שהן אחדות ממש:

et c'est là « il fera véritablement la paix pour Moi » : les attributs s'incluent les uns dans les autres, « Lui et Ses réceptacles » (ihou vegarmohi) ne font qu'un, de sorte qu'ils sont unis d'une union parfaite et véritable, jusqu'à ne former véritablement qu'une seule unité.

10 ג והנה כמ"כ [כמו כן] יש ב' שלומות הנ"ל ג"כ בנפש האדם. כי הנה הנפש יש בה ג"כ בחי' שם הוי'

3. De même, les deux [sortes de] paix mentionnées plus haut existent aussi dans l'âme de l'homme. Car l'âme possède elle aussi le niveau du Nom Havaya.

(וכמ"ש במ"א בפסוק ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם כוי) וכמ"ש כי שם הוי' נקרא עליך כי הנפש כלולה מע"ס [מעשר ספירות]

(comme cela est expliqué ailleurs à propos du verset : « Mais Havaya, ton D.ieu, ne voulut pas écouter Bilaam », etc.), ainsi qu'il est écrit : « Le Nom Havaya est invoqué sur toi » ; car l'âme est composée des dix Séfirot.

והנה חו"ב [חכמה ובינה] שבנפש בהם מלוכש בחי' י"ה והנה איתא חכמה מוחא ובינה ליבא וכמאמר הלב מבין.

Or, dans la 'Hokhma (sagesse) et la Bina (compréhension) de l'âme, le youd et le hé sont revêtus. Il est dit : « La 'Hokhma est le cerveau et la Bina est le cœur », selon l'expression : « Le cœur comprend. »

וענין ההפרש בין מוח ללב כי המוח הוא קר ולח ששם מקור יסוד המים והליחות והלב הוא משכן יסוד האש.

La différence entre le cerveau et le cœur est que le cerveau est froid et humide, car c'est là la source de l'élément de l'eau et de l'humidité, tandis que le cœur est le siège de l'élément du feu.

11 וכך בחי' חכמה ודעת גדולת ה' איך שלגדולתו אין חקר וכולא קמיה כלא חשיב כשהוא משיג זה במוחו

De même, [au niveau de] la sagesse et de la connaissance (Daat) de la grandeur de D.ieu — comment « Sa grandeur est insondable » et « tout est considéré comme rien devant Lui » —, lorsque l'homme saisit cela par son intellect,

הנה מזה נמשך הביטול רצון לבטל א"ע [את עצמו] לגמרי נגד רצון ה' ולכן נק' בחי' זו יו"ד

il en résulte l'annulation de la volonté : s'annuler entièrement devant la volonté de D.ieu. C'est pourquoi ce niveau est appelé youd,

כי היו"ד הוא בחי' צמצום כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] וצמצום זה באדם הוא שיבטל רצונו כו' וכן לבטל א"ע [את עצמו] במחשבה דבור ומעשה שלא לחשוב ולדבר כרצונו כו' גם מזה נמשך הענוה.

car le youd est le niveau du tsimtsoum, comme expliqué plus haut ; et, chez l'homme, ce tsimt-soum consiste à annuler sa volonté, etc., et également à s'annuler dans la pensée, la parole et l'action, en ne pensant ni ne parlant selon son désir, etc. L'humilité aussi découle de cela.

12 ולכן נאמר במשה והאיש משה ענו מאד לפי שהיה מבחי' חכמה. גם בחי' יראה נמשך מהמוח והחכמה כמ"ש ראשית חכמה יראת ה' וגם בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא שנק' אשה יראת ה'.

C'est pourquoi il est dit de Moché : « Et l'homme Moché était très humble », car il relevait du niveau de 'Hokhma. La crainte aussi provient du cerveau et de 'Hokhma, comme il est écrit : « Le commencement de la sagesse ('Hokhma), c'est la crainte de Havaya » ; et aussi : « C'est par la sagesse qu'Il fonda la terre » : « Abba fonda la fille », appelée « une femme qui craint Havaya ».

13 ולכן העצמות נמשכים מן המוח וענין העצמות הוא שיש בהם חוזק גדול וגם הם בחי' עומדים ועמידה היא בחי' ביטול רצון וביטול זה הוא בחוזק גדול

C'est pourquoi les os proviennent du cerveau. La nature des os est qu'ils possèdent une grande force et qu'ils sont aussi caractérisés par la station debout ; or se tenir debout correspond à l'annulation de la volonté, et cette annulation s'accomplit avec une grande force,

והיינו מחמת ההתמדה בתקיעת הדעת בחוץ בגדולת ה' תמיד ולא שתהא חולפת ועוברת אחר התפלה.

c'est-à-dire grâce à la constance avec laquelle on fixe fermement son esprit (Daat, connaissance) sur la grandeur de D.ieu, en permanence, sans que cette conscience s'efface et disparaisse après la prière.

אך מ"מ להיות שהמוח מים וליחות הוא בבחי' קרירות. אבל מעלת הלב שם יסוד האש והצמאון בהתגלו' [בהתגלות] אהב' [אהבה] ברשפי אש ממש מקרב איש ולב עמוק

Cependant, puisque le cerveau est eau et humidité, il se trouve dans un état de froideur. Mais la qualité du cœur tient à ce qu'il contient l'élément du feu et la soif, avec la révélation de l'amour en véritables flammes de feu, jaillissant « du fond de l'homme et d'un cœur profond ».

וזהו נמשך מבחי' בינה והוא בחי' ה' שיש לו התפשטות לאורך ורוחב התפשטות המדות אהבה כו' וזהו כונן שמים בתבונה שמים בחינת אש נמשך מבחי' תבונה

Cela provient du niveau de Bina (compréhension), qui est le niveau du hé, lequel s'étend en longueur et en largeur : c'est l'extension des attributs émotionnels (midot), l'amour, etc. Tel est le sens de « Il a affermi les cieux par l'intelligence (Tevouna) » : les cieux, qui correspondent au feu, proviennent du niveau de Tevouna ;

ומזה נמשך בחי' ויגבה לבו בדרכי ה' ואתהלכה ברחבה והנה מהלב נמשך הבשר וזהו לבי ובשרי ירננו כו'.

et de là vient la qualité de « Son cœur s'éleva dans les voies de Havaya », ainsi que « Je marcherai dans un espace large ». Or, la chair provient du cœur ; tel est le sens de « Mon cœur et ma chair chanteront de joie », etc.

14 והנה באמת צ"ל שני הבחי' דמוח ולב דמעלת האש שבו מבשלים הדבר ונתהפך ע"י האש למהות

À présent, en vérité, les deux niveaux, celui du cerveau et celui du cœur, sont nécessaires. La vertu du feu est que l'on y cuit une chose et que, par le feu, elle est transformée en une autre

אחר משא"כ בלא אש ישאר על מהותו הראשון כך ע"י האש יוכל להיות התהפכות המדות דנה"ב [דנפש הבהמית] וגם צ"ל בחי' ויגבה לבו כו'.

nature, tandis que, sans feu, elle resterait dans sa nature première. Ainsi, par le feu, les attributs émotionnels de l'âme animale peuvent être transformés. Il faut également [la qualité de] « Son cœur s'éleva », etc.

אך מעלת המוח גדול מאד שממנו נמשך חוזק וקיום הביטול רצון במודומ"ע [במחשבה דבור ומעשה] שלהיות נמשך בפועל ממש הוא דוקא ע"י כח המוח וזהו בחכמה יסד ארץ שהוא בחי' מעשה כו' וכן הענוה הוא עיקר גדול.

Mais la vertu du cerveau est très grande, car c'est de lui que proviennent la force et la permanence de l'annulation de la volonté dans la pensée, la parole et l'action ; pour qu'elle se traduise effectivement en actes, cela dépend précisément de la force du cerveau. C'est là le sens de « Par la sagesse, Il fonda la terre », ce qui correspond au niveau de l'action, etc. De même, l'humilité est un principe essentiel.

אך הרי הם ב' הפכיים מים ואש ולכן צ"ל בחי' שלום ביניהם המהברם להיות תרין ריעין ממש.

Mais ce sont deux contraires, l'eau et le feu ; il faut donc qu'il y ait entre eux une paix qui les unisse, afin qu'ils deviennent véritablement « deux compagnons ».

15 וזהו ענין שלום בפמשמ"ע [בפמליא של מעלה] שבנפש והוא להיות מוח שליט על הלב כי מהלב נמשך בחי' רצוא אם רץ לבך

Et c'est là la paix dans la famille d'en haut au sein de l'âme : le cerveau doit dominer le cœur. Car du cœur émane le niveau de l'élan (ratso), « si ton cœur s'élance » ;

אבל אח"כ צ"ל שוב והוא העיקר וגם בענין ויגבה לבו ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ת"ח [תלמיד חכם] / תלמידי חכמים] צ"ל בו שמינית שבשמינית כו'.

mais ensuite doit venir le retour (chov), et c'est là l'essentiel. De même, au sujet de «son cœur s'éleva», nos Sages, de mémoire bénie, ont dit qu'un érudit en Torah doit avoir un huitième de huitième [d'orgueil], etc.

א"כ הענוה צ"ל הרבה יותר ויותר מבחי' ויגבה לבו כו' ועמ"ש מזה בד"ה יביאו לבוש מלכות, וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] המתפלל צריך לכרוע עד שיראה איסר כנגד לבו פי' איסר לשון קשר

Si tel est le cas, l'humilité doit être bien, bien supérieure à [la qualité de] «son cœur s'éleva», etc. ; voyez ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par «Qu'ils apportent un habit royal». Et c'est ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : celui qui prie doit s'incliner jusqu'à ce qu'un issar apparaisse en face de son cœur. Cela signifie que issar désigne un lien,

וכמו ואסרה אסר והוא לקשר בחי' המשכ' מהמוח אל הלב שיהיה המוח שליט על הלב ויתקיימו בי המעלות שבמוח ולב ועד"ז היו הכהנים והלויים שעבודת הכהנים בחשאי והוא מבחי' חכמה ולויים בשירה וזמרה כו'

comme dans «et elle lie un lien (ve'asrah issar)»; il s'agit de lier l'effusion qui va du cerveau au cœur, afin que le cerveau domine le cœur et que les deux qualités, celle du cerveau et celle du cœur, se maintiennent. Il en allait ainsi des Kohanim et des Léviim: le service des Kohanim se faisait dans le silence, ce qui relève du niveau de 'Hokhma (sagesse), tandis que les Léviim [servaient] par le chant et la musique, etc.,

בחי' רצוא וכתוב גבי לויים וילוו עליך וישרתוך שהיו בטלים לגבי הכהנים והנה שלום זה בפמליא של מעלה הוא על ידי עסק התורה

le niveau de l'élan. Et il est écrit au sujet des Léviim: «Qu'ils soient joints à toi et te servent», car ils étaient soumis aux Kohanim. Or, cette paix dans la famille d'en haut s'obtient par l'étude de la Torah,

שהיא המשכת רצון העליון שלמעלה מחו"ב [מחכמה ובינה] והוא העושה שלום ביניהם וכמשי"ל [וכמה שכתוב

לעיל] בענין קושי" [קוצו של יו"ד] וכך יש בנפש ג"כ בחי' קוצו של יו"ד והוא הרצון שלמעלה מהטעם כו'

qui consiste à faire descendre la Volonté suprême, au-dessus de 'Hokhma et de Bina (compréhension), et c'est elle qui établit la paix entre elles, comme expliqué plus haut à propos de la pointe du youd. De même, l'âme possède le niveau de la pointe du youd: la volonté qui se situe au-dessus de la raison, etc.;

וממנו נמשך בחי' הדעת העליון המחבר ומייחד חו"ב [חכמה ובינה] מוח ולב והיינו כי עסק התורה הוא בבחי' ביטול אליך ה' נפשי אשא מחשבה במחשבה דבור בדבור כו'.

et de cette volonté émane le niveau du Daat supérieur, qui relie et unit 'Hokhma et Bina, le cerveau et le cœur. Cela signifie que l'étude de la Torah s'accomplit dans un état d'annulation de soi: «Vers Toi, Havaya, j'élève mon âme»; la pensée avec la pensée, la parole avec la parole, etc.

16 ולכן עי"ז נמשך להיות מוח שליט על הלב שלא יהיה התפעלות הלב בענין אהבה בבחי' יש אני אוהב ויש אני כו'.

C'est pourquoi, par ce moyen, l'intellect en vient à dominer le cœur, afin que l'éveil du cœur à l'amour ne soit pas de l'ordre de «il y a un "moi" qui aime» et «il y a un "moi"», etc.,

אלא בכחיי ובכל נפשך ביטול כי אליך ה' נפשי אשא מפני שאתה עתיד ליטלה ממני כו'. ועמ"ש בד"ה וידעת היום גבי שלום לרחוק שנעשה קרוב:

mais plutôt de l'ordre de «et de toute ton âme», dans l'annulation de soi, car «Vers Toi, Havaya, j'élève mon âme», parce que «Tu la reprendras un jour», etc. Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par «Et tu sauras ce jour», au sujet de «la paix pour celui qui est loin» devenu proche.

17 ד וענין השלום בפמליא של מטה הוא לאכללא שמאלא כימינא פי' כי מדות שכנפש האלקית נקראו בכלל בחיי ימינא שהחסד גובר בהם

4. La paix dans la maison d'en bas consiste à inclure la gauche dans la droite. C'est-à-dire que les attributs émotionnels (midot) de l'âme divine sont appelés, en général, la droite, car le 'Hessed (bonté) y prédomine ;

ולכן נקראת הנשמה בת כהן אבל המדות דנה"ב [דנפש הבהמית] הן בחיי שמאלא ששרש ומקור נה"ב [נפש הבהמית] מפני שור מהשמאל.

et c'est pourquoi l'âme est appelée «la fille d'un Cohen». Mais les attributs de l'âme animale sont la gauche, car la racine et la source de l'âme animale proviennent de «la face d'un bœuf, à gauche».

18 והנה יש כ"ח עתים שלפעמים הנה"ב [הנפש הבהמית] כפופה להנה"א [להנפש האלקית] בתכלית ופעמים מתגבר לימשך אחר תאות גשמיים ואין זה שלום,

Or, il y a vingt-huit «temps» : parfois l'âme animale est entièrement soumise à l'âme divine, et parfois elle s'affermit et se laisse entraîner par les désirs matériels ; ce n'est pas là la paix.

אבל השלום הוא שיהי' [שיהיה] שמאלא אתכלל כימינא שיתבררו המדוי' [המדות] דנה"ב [דנפש הבהמית] להבטל בהמדוי' דנה"א [דנפש האלקית] ועמ"ש מזה בביאור' [בביאור] ע"פ ואהיה אצלו אמן

La paix, en revanche, consiste en ce que la gauche soit incluse dans la droite : les attributs de l'âme animale sont affinés, de manière à s'annuler dans les attributs de l'âme divine. Voyez à ce sujet ce qui est écrit dans le Biour (explication) sur «J'étais auprès de Lui comme un nourrisson (amon)»,

וכמ"ש בכל לבבך בשני יצריך שישוב היצה"ר [היצר הרע] ממש לאהבת ה' ע"י ההתבוננות איך שבאמת אין עוד ממש וא"כ למי יחפוץ זולתו ית'

et comme il est dit : « de tout ton cœur (levavkha) », avec tes deux inclinations ; que l'inclination au mal elle-même se transforme en amour de D.ieu, en méditant sur le fait qu'en vérité « il n'y a rien d'autre », au sens propre ; dès lors, qui pourrait-on désirer en dehors de Lui, béni soit-Il ?

והנה שלום זה נעשה ג"כ ע"י התורה כי עיקר בירור המדות הוא ע"י המשכת הדעת שהוא חיות המדות ופנימיותן והוא הממשיך בחי' חו"ב [חכמה ובינה] במדות להיות בחכמה אתברירו המדות של נה"ב [נפש הבהמית]

Or, cette paix aussi est produite par la Torah. En effet, l'affinement essentiel des attributs s'opère par l'émanation de Daat (connaissance), qui est la force vitale des attributs et leur dimension intérieure ; c'est elle qui introduit 'Hokhma (sagesse) et Bina (compréhension) dans les attributs, afin que « par 'Hokhma ils soient affinés », les attributs de l'âme animale

(כמ"ש מזה בביאור ע"פ מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה בענין הדעת מהו משמש.

(comme il est écrit à ce sujet dans le Biour sur « De grandes eaux ne peuvent éteindre l'amour », à propos de Daat : quelle est sa fonction.

ועמ"ש ג"כ בד"ה וכל בניך בענין א"ת [אל תקרי] בניך אלא בוניך שכדי להיות בחי' רב שלום זהו ע"י בחי' בוניך שהיא עול תורה ועמ"ש בביאור ע"פ מים רבים כו')

Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par « Et tous tes enfants », à propos de « Ne lis pas "tes enfants" (banayikh), mais "tes bâtisseurs" (bonayikh) » : pour qu'il y ait [la qualité de] « et grande paix », cela vient du niveau de « tes bâtisseurs », qui est le joug de la Torah. Voyez ce qui est écrit dans le Biour sur « De grandes eaux », etc.)

והנה ע"י נמשך למעלה המתקת הגבורות והוא ענין יחוד ו"ה והוא המשכת סוכ"ע בממל"ע [בממלא כל עלמין] וכלל המשכה זו הוא ע"י מעשה המצות

Or, par ce moyen, l'adoucissement des Guevourot est suscité en haut ; c'est l'union du vav et du hé, qui consiste à faire émaner la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) dans la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin). En général, cette émanation s'opère par l'accomplissement des mitsvot.

וזהו והיה מעשה הצדקה שלום שהצדקה ממשיך ג"כ בחיי שלום הנ"ל דכמו שע"י הצדקה נעשה שלום למטה שהעני מתקנא בהעשיר וע"י הצדקה נעשה שלום ביניהם כך ג"כ גורם שלום למעלה בין משפיע למקבל כו'.

C'est là le sens de « Et l'œuvre de la tsedaka sera la paix » : la tsedaka aussi fait émaner la paix mentionnée plus haut. De même que la tsedaka établit la paix en bas, car le pauvre envie le riche et que la tsedaka établit la paix entre eux, elle suscite aussi la paix en haut, entre celui qui donne et celui qui reçoit, etc.

19 ועי' באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה והיה מעשה הצדקה שלום ועמ"ש עוד מענין זה דשלום בפמשמ"ע [בפמליא של מעלה] חיבור הרצוא ושוב דלב ומוח ושלום בפמליא של מטי [מטה] בד"ה וכל העם רואי [רואים] את הקולות בפי יתרו ע"ש.

Voyez Igueret HaKodech, dans la lettre qui commence par « Et l'œuvre de la charité sera la paix. » Voyez aussi ce qui est écrit plus loin sur cette notion de paix dans la Cour céleste, l'union de l'élan et du retour (ratso vachov) du cœur et de l'esprit, ainsi que sur la paix dans la Cour d'en bas, dans le discours qui commence par « Et tout le peuple vit les voix », dans la paracha de Yitro ; voyez là-bas.

20 ואחר כ"ז [כל זה] יובן ענין נקמת הוי' במדין כי בחיי שנאת חנם ופירוד זהו ממש המנגד לשם הוי' שעיקרו השלום וההתכללות בפמשמ"ע [בפמליא של מעלה] ושל מטה.

Après tout cela, on comprendra le sens de « la vengeance de Havaya contre Midian » : car la haine gratuite et la séparation sont précisément ce qui s'oppose au Nom Havaya, dont l'essence est la paix et l'inclusion mutuelle dans les deux « foyers », celui d'en haut et celui d'en bas.

והענין שע"י בחיי התכללות שנעשה עי"ז נמשך אור עליון מבחי' שלימותא דכולא הכולל הכל כי ממך הכל כתיב. משא"כ בחינת הפירוד כו'.

L'explication est que l'inclusion mutuelle ainsi réalisée fait descendre une lumière supérieure du niveau de « la plénitude de tout » (chelimouta dekhola), qui englobe tout, car il est écrit : « Car tout vient de Toi. » En revanche, la séparation, etc.

21 ולכן מלחמת מדין הוא לנקום נקמת שם הוי' ממש. וזהו החלצו דמשמע כולכם פי' כי כל אדם צריך לעמוד במלחמה זו ללחום עם יצרו בעד שם הוי' המורה על יחוד

C'est pourquoi la guerre contre Midian consiste à venger le Nom Havaya lui-même. Tel est [le sens de] «Armez-vous» (he'haltsou), qui implique vous tous : autrement dit, chacun doit prendre part à cette guerre, combattre son mauvais penchant pour le Nom Havaya, qui exprime l'unité ;

והיינו שיהיה ההתכללות כולם כאחד ממש כאיש אחד בלי שום פירוד לבבות וכו' ועי"ז דוקא יכניעו את מדין.

c'est-à-dire que tous soient véritablement inclus les uns dans les autres, comme un seul homme, sans aucune division des cœurs, etc. C'est précisément par cela qu'ils soumettront Midian.

22 וז"ש [וזהו שכתוב] לכל מטות כי הנה ס"ר נשמות הן נגד וי"ק [וי' קצוות] הכלולים כ"א [כל אחד / כל אחת] מיו"ד ויו"ד מיו"ד כו'

Et c'est [le sens de] ce qui est écrit : « pour toutes les tribus (matot) » ; car les six cent mille âmes correspondent aux six extrémités (vav ketzavot), dont chacune est composée de dix, et [chacune] de ces dizaines de dix, etc.

והנה יש וי"ק [וי' קצוות] מלמעלה למטה וממטה למעלה [למעלה / למעלה] והן ב' בחי' שבטים כמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה היינו מעלמא דדכורא ועלמא דנוק' [דנוקבא].

Or, il y a six extrémités de haut en bas et de bas en haut ; ce sont les deux niveaux de tribus, comme il est écrit : « Là montaient les tribus, les tribus de Yah » : c'est-à-dire celles du monde masculin et celles du monde de Noukva (le féminin).

וכן במטות יש ב' בחי' הא' ההטייה וההמשכה מלמעלה למטה כמו הט שמ"ך ותרד (תהלים קמ"ד). ויש הטיה מלמטה למעלה נטיית לבי לעשות חקך.

De même, les matot comportent deux niveaux : le premier est l'inclinaison et l'attraction de haut en bas, comme dans « Incline Tes cieus et descends » (Psaumes 144) ; il y a aussi une inclinaison de bas en haut : « J'ai incliné mon cœur à accomplir Tes statuts. »

והנה פרח מטה אהרן. הרם את מטך כו' וצ"ל ההתכללות מכל הבחי' ע"י ב' השלומות הנ"ל דפמשמ"ע [דפמליא של מעלה] ושל מטה.

« Et voici que le bâton (maté) d'Aaron avait fleuri » ; « Lève ton bâton (maté) », etc. Il faut que tous les niveaux s'incluent les uns dans les autres, par les deux [sortes de] paix mentionnées précédemment : celle de la maisonnée d'en haut et celle d'en bas.

וזהו לכל מטות ולא מכל דמכל היה משמע רק מהשבטים שלמטה שהן מבחי' עלמא דנוק' [דנוקבא]

Et c'est pourquoi il est dit « pour toutes les tribus », et non « de toutes » ; car « de toutes » aurait impliqué seulement les tribus d'en bas, qui relèvent du niveau du monde de Noukva ;

אבל לכל משמע כולן והיינו שע"י בחי' ההתכללות למטה ב"ב שבטים שלמטה יומשך אור מלמעלה משרש הי"ב שבטים שנק' שבטי י"ה בחי' פמשמ"ע [פמליא של מעלה] כנ"ל.

mais « pour toutes » implique toutes les tribus. Cela signifie que, grâce à l'inclusion mutuelle en bas, parmi les douze tribus d'en bas, une lumière sera attirée d'en haut, depuis la racine des douze tribus, appelées « les tribus de Yah », le niveau de la maisonnée d'en haut, comme mentionné précédemment.

23 וזהו ויהיו על מדין שע"י ישרה עליהם אור מבחי' שלימותא דכולא שלמעלה מעלה משרש בחי' מדין כו'.

Et c'est là [le sens de] « qu'ils soient au-dessus de Midian » : par cela reposera sur eux une lumière du niveau de « la plénitude de tout », qui se situe infiniment au-dessus de la racine du niveau de Midian, etc.

וז"ש [וזהו שכתוב] אמרו אליו כל שהוא ית' נק' כל שכולל הכל ושורה ע"י ההתכללות למטה. ובכל הנ"ל יובן חומר שנאת חנם. ועמ"ש בד"ה הן עם אחד ושפה אחת.

Et c'est là [le sens de] ce qui est écrit : « Dites-Lui : "Tout" » : car Lui, béni soit-Il, est appelé « Tout », puisqu'Il inclut tout, et Il repose [sur eux] grâce à l'inclusion mutuelle ici-bas. Tout ce qui précède permet de comprendre la gravité de la haine gratuite. Voir aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par « Voici, un seul peuple et une seule langue ».

24 והנה הגורם החיבור והתכללות הוא בחיי משה ונחנו מה כו' ולכן היה צ"ל מלחמת ונקמת מדין ע"י משה דוקא,

Or, ce qui produit l'union et l'inclusion réciproque, c'est le niveau de Moché, « et que sommes-nous ? », etc. C'est pourquoi la guerre et la vengeance contre Midian devaient nécessairement être menées précisément par Moché.

וזהו מ"ש ברבות בשה"ש [בשיר השירים] ע"פ שניך כעדר הרחלים כו' שכולם מתאימות דקאי על ישראל שהלכו במלחמת מדין וכ"ה ג"כ ברבות (ר"פ מטות),

C'est ce qui est dit dans [le Midrash] Rabbah sur le Cantique des Cantiques, à propos du verset « Tes dents sont comme un troupeau de brebis », etc. : « toutes pareilles », ce qui désigne Israël, qui partit en guerre contre Midian. Il en est de même dans [le Midrash] Rabbah (au début de la parasha Matot).

והענין כמ"ש במ"א ע"פ הנ"ל דפ"י שעלו מן הרחצה הוא ענין המשכת מ"ד [מ"ן דוכרין] מבחינת ים החכמה והיינו ע"י משה רע"מ [רע"א מהימנא] שנא' [שנאמר] בו כי מן המים משיתיהו

L'explication, comme il est écrit ailleurs au sujet du verset mentionné plus haut, est que le sens de « qui sont remontées du bain » est l'émanation des mayin duchrin (eaux masculines) depuis la mer de 'Hokhma (sagesse) ; cela se fait par Moché, le fidèle berger (Raaya Mehemna), dont il est dit : « car je l'ai tiré de l'eau ».

ולכן שעלו מן הרחצה הוא ר"ת [ראשי תיבות] משה, ועי"ז נעשו שכולם מתאימות שהוא בחיי ההתכללות יחד ממש ולכן הם דוקא שנלחמו על מדין וכנ"ל שלהיות על מדין הוא ע"י ההתכללות יחד:

C'est pourquoi « qui sont remontées du bain » (she'alu min harachtzah) a pour initiales celles de Moché. Par cela, elles devinrent « toutes pareilles », ce qui est le niveau de l'inclusion réciproque, véritablement ensemble ; et c'est donc précisément elles qui combattirent Midian, comme mentionné plus haut : s'élever contre Midian passe par l'inclusion réciproque, ensemble.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/matos/6/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak